

Sygn. akt III AUa 810/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Grubba
Sędziowie:	SSA Alicja Podlewska (spr.) SSA Lucyna Ramlo
Protokolant:	sekr.sądowy Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2017 r. w Gdańsku

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji J. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 marca 2015 r., sygn. akt VII U 1444/14

oddala apelację.

SSA Alicja Podlewska SSA Bożena Grubba SSA Lucyna Ramlo

Sygn. akt III AUa 810/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 czerwca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., działając na podstawie przepisu 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił J. K. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w oparciu o ustalenie, iż na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił on wymaganego przez prawo 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz 15 – letniego stażu pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony podnosząc, iż legitymuje się on 26 latami, 5 miesiącami i 20 dniami okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 17 latami, 1 miesiącem i 23 dniami stażu pracy w warunkach szczególnych. Skarżący wskazał, że pracę w warunkach szczególnych wykonywał w G. S. (...), (...) w G.,

Przedsiębiorstwie (...) oraz w spółkach (...).”, (...) i (...), przy czym przedmiotowe spółki nie wydały mu świadectw pracy, w których zaznaczone byłoby, że pracował w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

W toku postępowania pozwany na skutek doliczenia okresów pobierania przez ubezpieczonego zasiłku dla bezrobotnych oraz renty chorobowej uznał, że ubezpieczony legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 25 lat, 4 miesięcy i 8 dni.

Wyrokiem z dnia 12 marca 2015 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Sąd I instancji dokonał następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych.

Ubezpieczony J. K., urodzony dnia (...), z zawodu blacharz - dekarz, w dniu 19 maja 2014 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wnioski o emeryturę. Ubezpieczony nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Skarżący obecnie nie pozostaje w stosunku pracy.

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił 24 lata, 6 miesięcy i 12 dni okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 1 stycznia 1999 r., w tym 10 lat, 8 miesięcy i 9 dni pracy w szczególnych warunkach.

Zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzją z dnia 5 grudnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił skarżącemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nieudowodnienia wymaganego 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

W okresie od dnia 6 kwietnia 1981 r. do dnia 5 grudnia 1981 r. J. K. pobierał rentę chorobową, a w okresie od dnia 9 stycznia 1992 r. do dnia 3 marca 1992 r. ubezpieczony pobierał zasiłek dla bezrobotnych. J. K. legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 25 lat, 4 miesięcy i 8 dni.

Powód pracował w warunkach szczególnych w okresach: 18 grudnia 1972 r. - 25 kwietnia 1973 r., 1 października 1975 r. - 1 września 1976 r., 30 stycznia 1978 r. - 5 kwietnia 1981 r., 7 grudnia 1981 r. - 11 sierpnia 1986 r., 13 listopada 1989 r. - 15 maja 1990 r. w G. S. (...) oraz w okresie 18 września 1976 r. - 30 września 1977 r. w(...).

W okresie 7 sierpnia 1990 r. - 31 maja 1991 r. J. K. pracował w Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku spawacza.

W okresie 1 czerwca 1991 r. - 31 grudnia 1991 r. ubezpieczony pracował w spółce (...)” na stanowisku spawacza.

W okresie 4 marca 1992 r. - 14 listopada 1994 r. wnioskodawca pracował w spółce (...) na stanowisku spawacza. Przy czym w okresach 3 kwietnia 1992 r. - 14 kwietnia 1992 r. oraz 13 września 1993 r. - 17 sierpnia 1994 r. przebywał na urlopie bezpłatnym.

W okresie 1 kwietnia 1995 r. - 23 lutego 1996 r. wnioskodawca pracował w spółce (...) na stanowisku spawacza.

Pracodawcy nie wystawili ubezpieczonemu świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy oraz w aktach ubezpieczeniowych pozwanego organu emerytalnego, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawy Sądu Okręgowego do dokonania ustaleń stanu faktycznego nie stanowiły zeznania świadka J. P., które Sąd uznał za niewiarygodne. Sąd I instancji uznał, że zeznania świadka są sprzeczne z treścią zebranych w sprawie

dokumentów w postaci świadectwa pracy powoda. Świadek J. P. zeznał, że w spornym okresie pełnił funkcję dyrektora ds. produkcji, obecnie zaś jest prezesem spółki (...). Świadek podał, że powód w okresie od dnia 4 marca 1992 r. do dnia 14 listopada 1994 r. był zatrudniony w spółce (...) jako spawacz na pełen etat, przy czym dwukrotnie korzystał z urlopu bezpłatnego, w sumie trwającego rok. Zarazem świadek zeznał, że powód w okresie zatrudnienia wykonywał tylko i wyłącznie prace spawalnicze. W ocenie Sądu Okręgowego nieprawdopodobnym jest, aby osoba zajmująca kierownicze stanowisko dysponowała wiedzą na temat, jakie dokładnie czynności wykonuje szeregowy pracownik. Ponadto uwadze Sądu nie uszło, że świadek posługiwał się dokładnymi datami, relacjonując zdarzenia, które miały miejsce przed ponad dwudziestoma laty. W tych okolicznościach Sąd I instancji uznał, że świadek nie opisywał zdarzeń, które zapamiętał, ale rekonstruował je na podstawie świadectwa pracy wydanego powodowi, na które zresztą się powoływał w trakcie przesłuchania. W tym świadectwie natomiast nie zaznaczono, aby powód świadczył pracę w warunkach szczególnych.

Odnosząc się zaś do wyjaśnień powoda J. K., Sąd Okręgowy uznał je za wiarygodne jedynie w zakresie, w jakim powód wyjaśnił, że w okresie od 6 kwietnia 1981 r. do 5 grudnia 1981 r. pobierał rentę chorobową, a w okresie od 9 stycznia 1992 r. do 3 marca 1992 r. pobierał zasiłek dla bezrobotnych, gdyż okoliczności te zostały potwierdzone dokumentami w postaci zaświadczenia z PUP (k. 95 akt rentowych) oraz decyzji ZUS (k. 98-99 akt rentowych). W pozostałym zakresie, w jakim powód twierdził, że dla spółek (...), (...) i (...) świadczył prace w warunkach szczególnych, jego wyjaśnienia nie zostały uznane za wiarygodne. Twierdzenia powoda w tym zakresie bowiem nie zostały potwierdzone żadnymi wiarygodnymi dowodami, zaś z przedłożonych świadectw pracy nie wynika, aby świadczona ona była w warunkach szczególnych.

Przechodząc do rozważań Sąd Okręgowy wskazał, że ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniając łącznie następujące warunki:

1. legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,
2. mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
3. nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa o emeryturach i rentach z FUS, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale XIV (Prace różne) pod pozycją nr 12 wymienione są prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym.

Zgodnie z przepisem § 2 ust 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Sąd I instancji zważył, iż bezspornym jest, że ubezpieczony w dniu 18 czerwca 2014 r. osiągnął 60 rok życia, udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach może zostać uznany okres zatrudnienia powoda w okresie 7 sierpnia 1990 r. - 31 maja 1991 r. w Przedsiębiorstwie (...), w okresie 1 czerwca 1991 r. - 31 grudnia 1991 r. w spółce (...), w okresie 4 marca 1992 r. - 14 listopada 1994 r. w spółce (...) oraz w okresie 1 kwietnia 1995 r. - 23 lutego 1996 r. w spółce (...).

W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie, by ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu świadczył pracę w szczególnych warunkach w przedmiotowych spółkach.

Sąd I instancji stwierdził, że w żadnym ze świadectw pracy wydanych przez przedmiotowe spółki nie wskazano, aby wnioskodawca świadczył pracę w warunkach szczególnych. Wprawdzie okresy pracy w szczególnych warunkach mogą być ustalane także na podstawie innych dowodów niż dowód z zaświadczenia wystawionego przez pracodawcę, niemniej zdaniem Sądu w przedmiotowej sprawie nie sposób uznać, aby powód wykazał okoliczność pracy w warunkach szczególnych. J. K., bowiem nie przedstawił żadnych dowodów na okoliczność pracy w warunkach szczególnych w Przedsiębiorstwie (...) oraz w spółkach (...)” i (...), poprzestając jedynie na swoich twierdzeniach, które były sprzeczne z treścią świadectw pracy. Powód nie wnosił o przesłuchanie żadnych świadków w tym zakresie oraz nie przedłożył żadnych dokumentów mogących potwierdzać jego wyjaśnienia. W kwestii zaś dotyczącej spółki (...) powód wniósł o przesłuchanie J. P. w charakterze świadka, którego zeznania Sąd uznał za niewiarygodne. Szczegółowość i dokładność zeznań świadka w zakresie dat wskazywała na to, że zeznania te nie były spontaniczne, a przygotowane na potrzeby postępowania. Nadto świadek, jak przyznał, zajmował w spółce w spornym okresie wysokie stanowisko kierownicze. Zatem w ocenie Sądu I instancji trudno uznać, że jako osoba na tak eksponowanym stanowisku miałby wiadomości odnoszące się do tego, jakie czynności wykonywali szeregowi pracownicy spółki. Co więcej, świadek sam przyznał, że opierał się na treści świadectwa pracy, jakie wydano powodowi. W dokumencie tym jednak brak wzmianki, jakoby powód pracował w warunkach szczególnych.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy przyjął, iż nie był uprawniony do dokonania ustaleń, że powód w spornym okresie wykonywał pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, zwłaszcza że nie zostało to potwierdzone w świadectwach pracy powoda.

Jedynie na marginesie Sąd podkreślił, że nawet ewentualne zaliczenie przywołanych powyżej okresów w dalszym ciągu nie sprawiłoby, by ubezpieczony stał się uprawniony do emerytury we wcześniejszym wieku, albowiem nadal nie spełniałby wymogu legitymowania się 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach.

Wobec powyższego Sąd I instancji uznał, iż ubezpieczony nie spełnia jednej z łącznie wymaganych przesłanek do przyznania przedmiotowego świadczenia – bowiem jak wykazało przeprowadzone postępowanie dowodowe wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym przez prawo 15 - letnim stażem pracy w warunkach szczególnych.

W konkluzji Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami oddalił odwołanie ubezpieczonego uznając je za bezzasadne.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł ubezpieczony zaskarżając go w całości i zarzucając błędną ocenę materiału dowodowego oraz sprzeczność ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez błędne przyjęcie, że nie występują przesłanki niezbędne do przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W rezultacie skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez orzeczenie, że skarżącemu przysługuje prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach, bądź uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

W uzasadnieniu apelacji ubezpieczony odnośnie stażu w warunkach szczególnych (stanowisko spawacza, monter ślusarskiego wyposażenia okrętowego i ślusarza-mechanika remontowego wymienione w Załączniku Nr 1 zarządzenia Nr 24 Ministra - Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w Wykazie A Dział III poz. 90 pkt 56, 40, 67) wskazał na okresy:

1) w (...) S.A. w G.:

- 18.12.1972 r. - 01.09.1976 r., tj. 3 lata 8 miesięcy 13 dni,

- 18.09.1976 r. - 30.09.1977 r., tj. 1 rok 12 dni ((...)),

- 30.01.1978 r. - 05.04.1981 r., tj. 3 lata 2 miesiące 7 dni,

- 07.12.1981 r. - 11.08.1986 r., tj. 4 lata 8 miesięcy 5 dni,

• w Przedsiębiorstwie (...):

- 13.11.1989 r. - 15.05.1990 r., tj. 6 miesięcy 3 dni,

- 07.08.1990 r. - 31 .05.1991 r., tj. 9 miesięcy 25 dni,

3) w „M. C.” Spółka z o.o.:

- 01.06.1991 r.-31.12.1991 r., tj. 7 miesięcy,

4) w (...)Spółkazo.o.:

- 04.03.1992 r. - 02.04.1992 r., tj. 29 dni,

- 15.04.1992 r. - 12.09.1993 r., tj. 1 rok 4 miesiące 28 dni,

- 18.08.1994r. - 14.11.1994r., tj. 2 miesiące 28 dni,

5) w (...) Spółka z o.o.:

- 01.04.1995 r. - 23.02.1996 r., tj. 10 miesięcy 23 dni,

W ocenie ubezpieczonego łącznie staż w warunkach szczególnych wynosi 17 lat, 1 miesiąc i 23 dni.

Nadto ubezpieczony wskazał, że nie jest w stanie przedłożyć świadectwa „wykonywania prac w szczególnych warunkach” w Przedsiębiorstwie (...), „M. C.” Spółka z o.o., (...) Spółka z o.o. i (...) Spółka z o.o., a jedynie świadectwa pracy z określeniem stanowiska spawacza, ponieważ wymienione firmy nie istnieją. Prezes Zarządu firmy (...) Spółka z o.o. napisał dodatkowo oświadczenie z dnia 24 października 2013 r., iż skarżący wykonywał prace spawalnicze na konstrukcjach stalowych dla przemysłu okrętowego w tym głównie pokryw lukowych typu M. G. (oświadczenie jest w posiadaniu organu rentowego). Firmy, w których pracował nie wystawiały „świadectw wykonywania prac w szczególnych warunkach”. Podobnie było ze stocznią, która dopiero po jego piśmie z dnia 17 października 2013 r. wystawiła wskazany dokument (po zwolnieniu z pracy otrzymał jedynie „świadectwa pracy”).

Skarżący podniósł także, iż Sąd w żaden sposób nie odniósł się do wiarygodności tych świadectw pracy, które precyzyjne określały stanowisko i wymiar czasu jego pracy. Przy tym zdaniem skarżącego dla Sądu najważniejsze było stwierdzenie, iż nie zawierają one wzmianki, by pracował „w warunkach szczególnych”. Sprzeczne z logiką jest zatem przyjęcie, że Sąd nie był uprawniony do dokonania ustaleń, iż powód w spornym okresie wykonywał pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, zwłaszcza że nie zostało to potwierdzone w świadectwach pracy.

Dalej ubezpieczony zaznaczył, że Sąd, mimo jego wniosku nie wystąpił do (...)i firmy (...), której podwykonawcą była firma (...) Spółka z o.o., w sprawie ustalenia przez Sąd, jakie prace wykonywałem na rzecz tych przedsiębiorców.

Niezrozumiałe jest dla ubezpieczonego podważanie wiarygodności zeznań świadka J. P.. W tym zakresie ubezpieczony wskazał, że świadek posługiwał się świadectwem pracy, ale dobrze wiedział, jakie prace wykonywał, bo osobiście sprawdzał jego pracę, co świadek podał, a Sąd uznał za nieprawdopodobne. Do tego skarżący wskazał, że Firma (...) była niewielka i świadek, który pełnił funkcję dyrektora ds. produkcji miał obowiązek i odpowiadał za kontrolę jakości pracy, czym razem z majstrem rzeczywiście się zajmował.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelację ubezpieczonego należało oddalić, bowiem nie zawiera ona zarzutów skutkujących koniecznością zmiany, bądź uchylenia zaskarżonego wyroku. Wyrok Sądu pierwszej instancji odpowiadał prawu, aczkolwiek z innych względów niż w nim wskazane.

Sporne było, czy J. K. spełnił kumulatywnie wszystkie przesłanki niezbędne do nabycia prawa do emerytury w oparciu o przepisy art. 184 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887 j.t. - dalej: „ustawa emerytalna”), a konkretnie warunek 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz 15 letniego stażu pracy w warunkach szczególnych na dzień 1 stycznia 1999 r. Spełnienie pozostałych przesłanek wymaganych powołanymi przepisami nie było sporne i nie budzi to wątpliwości Sądu II instancji. Zaznaczyć jedynie trzeba, iż Sąd I instancji - nie dostrzegając nieścisłości w ustaleniach organu rentowego w zakresie wymiaru ogólnego stażu ubezpieczenia skarżącego i ostatecznego braku kwestionowania ze strony pozwanego wykazania przez ubezpieczonego tej przesłanki - błędnie przyjął, iż sporna kwestia sprowadza się jedynie do ustalenia przesłanki 15 letniego stażu pracy w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu swojego wyroku wskazał również nieprawidłowo datę zaskarżonej przez ubezpieczonego decyzji organu rentowego, która została wydana w dniu 30 czerwca 2014 r.

Przystępując do merytorycznego rozpoznania sprawy wskazać należy, iż zakres ustaleń faktycznych niezbędnych dla rozstrzygnięcia wyznacza prawo materialne. Sąd I instancji prawidłowo powołał przepisy stanowiące podstawę rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Przypomnieć jedynie należy, iż zgodnie z art. 184 ustawy emerytalnej, ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 roku uzyskują prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy jeżeli m.in. w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym oraz mają niezbędny okres składkowy i nieskładkowy o którym mowa w art. 27 ustawy (25 lat dla mężczyzn, 20 lat dla kobiet). Kwestię stażu pracy w warunkach szczególnych reguluje natomiast § 4 rozporządzenia

Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 Nr 8, poz. 43; dalej: rozporządzenie), zgodnie z którym okres ten winien wynosić co najmniej 15 lat, a sama praca musi być wymieniona w wykazie A stanowiącym załącznik do przedmiotowego rozporządzenia.

Tak jak już na wstępie wskazano spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do wykazania przez ubezpieczonego zarówno przesłanki 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych przypadających na dzień 1 stycznia 1999 r.. Wobec tego w pierwszej kolejności należało dokonać ustaleń i rozważań odnośnie pierwszej z ww. przesłanek, tj. spełnienia ogólnego stażu ubezpieczenia (co najmniej 25 lat).

Na etapie postępowania administracyjnego organ rentowy ustalił, iż ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się ogólnym stażem ubezpieczenia w wymiarze 24 lat, 6 miesięcy i 12 dni (por. analiza konta ubezpieczonego k. 61, decyzja k. 63, raport ustalenia uprawnień k. 79-83 a.e.)

W trakcie postępowania pierwszoinstancyjnego Zakład Ubezpieczeń Społecznych po uwzględnieniu w stażu ubezpieczenia skarżącego dodatkowo okresów pobierania renty chorobowej (od dnia 6 kwietnia 1981 r. do dnia 5 grudnia 1981 r.) oraz pobierania zasiłku dla bezrobotnych (od dnia 9 stycznia 1992 r. do dnia 3 marca 1992 r.) uznał, iż ubezpieczony legitymuje się okresami składkowymi i nieskładkowymi w wymiarze 25 lat, 4 miesiące i 8 dni. Tym samym przed Sądem Okręgowym pozwany nie kwestionował wykazania przez ubezpieczonego co najmniej 25 lat stażu ubezpieczeniowego (por. pismo procesowe z dnia 14 stycznia 2015 r. k. 66 a.s.)

Na etapie postępowania apelacyjnego organ rentowy ostatecznie stwierdził, iż prawidłowy staż ogólny ubezpieczonego wynosi 24 lata 5 miesięcy i 4 dni, wskazując jednocześnie, że przy wcześniejszym ustalaniu tego stażu omyłkowo zaliczono skarżącemu urlop bezpłatny w okresie od dnia 13 września 1993 r. do dnia 17 sierpnia 1994 r. (por. pismo procesowe z dnia 13 lipca 2016 r. k. 161 a.s.)

W ocenie Sądu Apelacyjnego na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, zarówno zaoferowanego przez ubezpieczonego, jak również zebranego przez Sąd odwoławczy z urzędu, zgodnie z art. 382 k.p.c. - którego żadna ze stron nie kwestionowała i również dla Sądu wiarygodnego - ustalił, iż do ogólnego stażu ubezpieczeniowego skarżącego należy zaliczyć następujące okresy:

1. od dnia 1 września 1970 r. do dnia 2 grudnia 1972 r. (2 lata, 3 miesiące i 2 dni) – Miejskie Przedsiębiorstwo (...) w G., okres zatrudnienia pracowniczego;
2. od dnia 18 grudnia 1972 r. do dnia 25 kwietnia 1973 r. (4 miesiące i 9 dni) – G. S. (...) w G., okres zatrudnienia pracowniczego;
3. od dnia 27 kwietnia 1973 r. do dnia 19 maja 1975 r. (2 lata i 23 dni) – okres zasadniczej służby wojskowej;
4. od dnia 3 czerwca 1975 r. do dnia 1 września 1976 r. (1 rok, 2 miesiące i 29 dni) - G. S. (...) w G., okres zatrudnienia pracowniczego;
5. od dnia 18 września 1976 r. do dnia 30 września 1977 r. (1 rok i 13 dni) – (...) G., okres zatrudnienia pracowniczego;
6. od dnia 6 października 1977 r. do dnia 12 stycznia 1978 r. (3 miesiące i 8 dni) – Przedsiębiorstwo (...) G. K., okres zatrudnienia pracowniczego;
7. od dnia 30 stycznia 1978 r. do dnia 5 kwietnia 1981 r. (3 lata, 2 miesiące i 7 dni) – G. S. (...) w G., okres zatrudnienia pracowniczego;
8. od dnia 6 kwietnia 1981 r. do dnia 5 grudnia 1981 r. (8 miesięcy) – okres renty chorobowej;

9. od dnia 7 grudnia 1981 r. do dnia 11 sierpnia 1986 r. (4 lata, 8 miesięcy i 6 dni) – G.S. (...) w G., okres zatrudnienia pracowniczego;
10. od dnia 25 sierpnia 1986 r. do dnia 2 kwietnia 1988 r. (1 rok, 7 miesięcy i 9 dni) – Usługowa Spółdzielnia (...) w G., okres zatrudnienia pracowniczego;
11. od dnia 11 kwietnia 1988 r. do dnia 17 maja 1989 r. (1 rok, 1 miesiąc i 7 dni) - Przedsiębiorstwo Budowlane (...) Spółka z o.o. w G., okres zatrudnienia pracowniczego;
12. od dnia 1 czerwca 1989 r. do dnia 15 października 1989 r. (4 miesiące i 15 dni) – Przedsiębiorstwo Budowlano (...) spółka cywilna w G., okres zatrudnienia pracowniczego;
13. od dnia 21 października 1989 r. do dnia 23 października 1989 r. (3 dni) - Przedsiębiorstwo Budowlano (...) spółka cywilna w G., okres zatrudnienia pracowniczego;
14. od dnia 13 listopada 1989 r. do dnia 15 maja 1990 r. (6 miesięcy i 3 dni) – G. S. (...) w G., okres zatrudnienia pracowniczego;
15. od dnia 7 sierpnia 1990 r. do dnia 3 marca 1991 r. (6 miesięcy i 28 dni) – Przedsiębiorstwo (...) w G., okres zatrudnienia pracowniczego;
16. od dnia 16 września 1991 r. do dnia 31 grudnia 1991 r. (3 miesiące i 15 dni) – „M. C.” Sp. z o.o. w G., okres zatrudnienia pracowniczego;
17. od dnia 9 stycznia 1992 r. do dnia 3 marca 1992 r. (1 miesiąc i 24 dni) – okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych z Powiatowego Urzędu Pracy w G., okres zatrudnienia pracowniczego;
18. od dnia 4 marca 1992 r. do dnia 2 kwietnia 1992 r. (1 miesiąc) – (...) Sp. z o.o. G. – K., okres zatrudnienia pracowniczego;
19. od dnia 15 kwietnia 1992 r. do dnia 12 września 1993 r. (1 rok, 4 miesiące i 29 dni) - (...) Sp. z o.o. G. – K., okres zatrudnienia pracowniczego;
20. od dnia 18 sierpnia 1994 r. do dnia 14 listopada 1994 r. (2 miesiące i 28 dni) - (...) Sp. z o.o. G. – K., okres zatrudnienia pracowniczego;
21. od dnia 01 lutego 1995r. do dnia 31 marca 1995r. – (...) spółka z o.o. – okres zatrudnienia pracowniczego (świadczenie pracy w aktach osobowych k. 157 a.s.)
22. od dnia 1 kwietnia 1995 r. do dnia 23 lutego 1996 r. (10 miesięcy i 23 dni) – (...) Sp. z o.o. w G., okres zatrudnienia pracowniczego;
23. od dnia 9 kwietnia 1996 r. do dnia 31 lipca 1997 r. (1 rok, 3 miesiące i 23 dni) – okres prowadzenia działalności gospodarczej i opłacania składek z tego tytułu, bądź zwolnienia z obowiązku jej uiszczenia;
24. od dnia 1 listopada 1997 r. do dnia 30 listopada 1997 r. (1 miesiąc) - okres prowadzenia działalności gospodarczej i opłacania składek z tego tytułu, bądź zwolnienia z obowiązku jej uiszczenia.

Tj. łącznie 24 lata 5miesiący 4 dni.

Powyższych ustaleń Sąd Apelacyjny dokonał w oparciu o dokumentację ubezpieczonego w postaci świadectw pracy, akt osobowych oraz zaświadczenia z Powiatowego Urzędu Pracy w G. z dnia 28 sierpnia 2014 r. oraz decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 maja 1981 r. oraz z dnia 19 września 1981 r. przyznających ubezpieczonemu rentę chorobową, znajdujących się w aktach organu rentowego oraz aktach sprawy. Podkreślić należy, iż ww. zestawienie

obejmuje wszystkie okresy ubezpieczenia wykazywane przez skarżącego w toku postępowania przed ZUS i w toku sprawy.

Sąd odwoławczy przyjął, iż ubezpieczony wykazał 24 lata 5 miesięcy i 4 dni okresów składkowych i nieskładkowych, na które składa się suma wymienionych okresów.

W ocenie Sądu odwoławczego przy ustalaniu uprawnień do emerytury do ogólnego stażu pracy nie mogły zostać zaliczonego okresy urlopów bezpłatnych:

- od dnia 16 października 1989 r. do dnia 20 października 1989 r. (okres zatrudnienia w firmie Przedsiębiorstwo Budowlano (...) spółka cywilna w G.,),

- od dnia 4 marca 1991 r. do dnia 31 maja 1991 r. (firma (...)),

- od dnia 1 czerwca 1991 r. do dnia 15 września 1991 r. (firma (...)),

- od dnia 3 kwietnia 1992 r. do dnia 14 kwietnia 1992 r. oraz od dnia 13 września 1993 r. do dnia 17 sierpnia 1994 r. (firma (...)),

które jednoznacznie wynikają z dokumentacji pracowniczej ubezpieczonego w postaci świadectw pracy (k. 39, 43, 47 akt emerytalnych, k. 16 akt kapitału początkowego), potwierdzenia ubezpieczenia pracowników i innych ubezpieczonych (k. 37 akt kapitału początkowego), a także dokumentacji z akt osobowych dot. (...) Sp. z o.o. w G.-K., w szczególność w postaci podań i zgody (koperta k. 140 a.s.). Sąd Apelacyjny wskazuje, że zgodnie ze stanowiskiem utrwalonym w orzecznictwie (vide np. wyrok SN z dnia 6 stycznia 2009 r. (II PK 111/08, LEX nr 738348) okresu urlopu bezpłatnego nie wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze (art. 174 § 2 k.p.), co stanowi naturalną konsekwencję tego, że w tym okresie ulegają zawieszeniu wzajemne obowiązki i uprawnienia stron tego stosunku.

Ubezpieczony nie wykazał, aby w okresy urlopów bezpłatnych pokrywały się z okresami ubezpieczenia np. z tytułu pracy wykonywanej poza granicami kraju. Na rozprawie apelacyjnej zeznał, iż pracował za granicą dla firmy (...). (por. e-protokół rozprawy apelacyjnej z dnia 19 stycznia 2017 r.). Przypomnieć trzeba, iż zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, okresami składkowi są okresy ubezpieczenia, a zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. d tej samej ustawy, za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne obywateli polskich za granicą - u innych pracodawców zagranicznych, jeżeli w okresie pracy za granicą były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce. Ubezpieczony nie wykazał, aby w ww. okresach pracował za granicą i odprowadzana była za niego w kraju składka na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia wykonywanego za granicą.

Dodatkowo jedynie można wskazać, iż zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą, do okresu pracy w szczególnych warunkach wymaganego przepisem § 4 ust. 1 rozporządzenia wlicza się okresy wykonywania za granicą u zagranicznych pracodawców prac wymienionych w wykazach stanowiących załącznik do tego rozporządzenia, jeżeli są one uznane za okresy składkowe w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 1 lub art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy o emeryturach i rentach z FUS (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2003 r., II UK 196/02, OSNP 2004/8/144; 30 sierpnia 2001 r., II UKN 500/00, OSNP 2003/10/258; 1 czerwca 2010 r., II UK 5/10, LEX nr 589882; 12 lipca 2011 r., II UK 382/10, LEX nr 989132).

W sytuacji ubezpieczonego nie było również podstaw do zaliczenia do ogólnego stażu ubezpieczenia okresów prowadzenia działalności gospodarczej od dnia 1 sierpnia 1997 r. do dnia 31 października 1997 r. oraz od dnia 1 grudnia 1997 r. do dnia 31 grudnia 1998 r.

Zgodnie z decyzją Prezydenta Miasta G. z dnia 8 października 2002 r. ubezpieczony rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej z dniem 9 kwietnia 1996 r., której wykreślenia dokonano z dniem 24 września 2002 r. Przy czym od grudnia 1997r. zgłosił do ZUS zawieszenie działalności gospodarczej, a składki z tego tytułu opłacił

jedynie w okresach od 09 kwietnia 1996r. do 31 lipca 1997r. oraz za listopad 1997r. (k. 45, 46 akt KP). Zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty dla płatników składek, zobowiązanych do opłacania składek na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe, nie uwzględnia się okresu, za który nie zostały opłacone składki, mimo podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w tym okresie. W świetle powyższego nie było podstaw do zaliczenia ubezpieczonemu do stażu ogólnego – jak tego się domagał, jako okresu prowadzenia działalności gospodarczej okresu sierpień i październik 1997r. i grudnia 1997r. do 2002r.

Odnosnie żądania ubezpieczonego w przedmiocie zaliczenia do ogólnego stażu ubezpieczenia okresu pracy od dnia 1 lutego 1995 r. do dnia 31 marca 1995 r. w (...) Sp. z o.o. w G., Sąd odwoławczy wskazuje, iż dopiero na etapie postępowania apelacyjnego w materiale dowodowym znalazła się kserokopia świadectwa pracy wskazująca na ten okres pracy ubezpieczonego (świadectwo pracy w aktach osobowych – koperta k. 157 a.s.). Ubezpieczony nie przedłożył oryginału tego dokumentu, potwierdził natomiast ten fakt pracy w zeznaniach złożonych przed Sądem Apelacyjnym. Podkreślić jednakże należy, iż nawet uwzględnienie tego okresu pracy ubezpieczonego w połączeniu z wykazanymi przez niego okresami składkowymi i nieskładkowymi nie przełożyłoby się na legitymowanie się przez skarżącego okresami składkowymi i nieskładkowymi w wymiarze co najmniej 25 lat, gdyż jest to okres zbyt krótki – 2 miesiące.

Reasumując, w świetle materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w ocenie Sądu Apelacyjnego ubezpieczony nie wykazał przesłanki co najmniej 25 lat ogólnego stażu ubezpieczenia, niezbędnej kumulatywnie do przyznania świadczenia emerytalnego w myśl art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej.

Powyższe czyni zbędnym ustosunkowywanie się do stanowiska ubezpieczonego i ustaleń Sądu I instancji w zakresie wymiaru stażu pracy w warunkach szczególnych na dzień 1 stycznia 1999 r. Wszystkie przesłanki wymagane do nabycia prawa do emerytury muszą być bowiem spełnione łącznie, co oznacza, iż niewykazanie choćby jednej z nich wyklucza nabycie tego prawa. Zatem nawet ustalenie pozytywne dla ubezpieczonego w tym zakresie, byłoby bez wpływu na prawo skarżącego do wnioskowanego świadczenia, wobec braku wymaganego stażu ogólnego. Podkreślić też trzeba, iż Sąd rozstrzyga o prawie do konkretnego świadczenia, nie zaś o poszczególnych przesłankach niezbędnych do nabycia tego prawa. Wobec tego wniosek ubezpieczonego o przesłuchanie świadka E. T., na okoliczność świadczenia pracy w warunkach szczególnych podlegał oddaleniu na podstawie art. 217 § 3 k.p.c., bowiem okoliczności istotne dla sprawy zostały dostatecznie wyjaśnione.

Uznając zatem, iż rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest prawidłowe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego.

SSA Alicja Podlewska SSA Bożena Grubba SSA Lucyna Ramlo